

САМОПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА САМОПОЗИЦІЮВАННЯ ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті аналізується самопрезентація та самопозиціонування як необхідні елементи в роботі сучасного педагога. Підкреслюється, що з розвитком та поширенням інформаційних комп'ютерних технологій процес створення власного іміджу став справою самих учителів. Ефективним простором для цього є мережа Інтернет. Описані організаційно-методичні умови ефективної самопрезентації та самопозиціонування педагогічних працівників у інтернет-просторі.

Ключові слова: маркетинг, самопозиціонування, самопрезентація, освітні інтернет-ресурси.

В статье анализируется самопрезентация и самопозиционирование как необходимые элементы в работе современного педагога. Подчеркивается, что с развитием и распространением информационных компьютерных технологий процесс создания собственного имиджа сегодня стал делом самих учителей. Эффективным пространством для этого есть сеть Интернет. Описаны организационно-методические условия эффективной самопрезентации и самопозиционирования педагогических работников в интернет-пространстве.

Ключевые слова: маркетинг, самопозиционирование, самопрезентация, образовательные интернет-ресурсы.

Self presented and Self positioning is important and necessary for the modern teacher. The process of creating their own image today is entirely in the hands of teachers. Great help them provide computer technology. And effective space for this process is the Internet.

But Most of the teachers do not have the experience of self-promotion. Many Interesting resources stay unused. Absence of systematic methodical works is not conducive to effective their use. Teachers need to unite. This requires special space.

Maybe it will be a portal, directory or site. His qualities should be:

- Interactivity;
- Intersubjectivity;
- Systematic;
- Controllability;
- geo dependence.

Interactivity provides quick registration of new teachers resources.

Intersubjectivity implements the relationship between the teacher, trainer, scientists.

Systematization of educational resources simplify their use. Controllability and geo dependence improve the quality of teachers resources.

This article describes the organizational and methodological conditions of effective space for Self presented and Self positioning a teachers.

Key words: marketing, Self presented, Self positioning, computer technology, Internet resources

Постановка проблеми. Під впливом соціально-економічних змін українська освітня система вимагає глибокого реформування. З кожним роком сучасні школи стають набагато багатофункціональнішими, різнотипними, вільними у виборі пріоритетного напрямку навчально-виховного процесу та використанні освітніх програм, а як наслідок – потребують неординарних, творчих педагогів, які прагнуть досягти успіхів і мають чим поділитися з колегами. У зв'язку з цим особливого значення набувають професійна гнучкість, адаптивність, готовність до успішного вирішення професійних завдань у нових умовах.

Педагогічну діяльність не можна регламентувати і втиснути у рамки інструкцій. Лише за наявності професійної свободи можлива ефективна організація процесу професійного зростання вчителя, що є своєрідним пошуком свого шляху, набуття власного «голосу» та власного «почерку». У процесі професійного становлення педагог повинен відчувати свободу самовираження, керувати власним розвитком, спрямовуючи при цьому свої творчі сили на пошук нових шляхів навчання і виховання учнів.

Із метою набуття професійних якостей учителю необхідно знати свої сильні й слабкі сторони, постійно формувати в собі внутрішній стрижень особистісного зростання, який є неодмінною умовою досягнення професіоналізму.

Важливе значення відведено обміну особистим досвідом. Публічне самовираження за таких умов стає не лише основою для створення методичної бази знань, а й потужним поштовхом для творчого пошуку й професійного зростання. Зрозуміло, що при цьому педагог прагне й до публічного визнання. Широкі можливості для цього йому відкривають інформаційні комп'ютерні технології.

Поширення комп'ютерних технологій, їх доступне використання активізували розвиток освітніх ресурсів, спрямованих на реалізацію навчальної діяльності. Мережа Інтернет наповнена системами

дистанційного навчання, сайтами навчального та розвивального характеру, освітніми середовищами. Однак у більшості випадків роль педагога у таких системах зведена до мінімуму, не сприяє розкриттю його талантів і позиціонуванню в інтернет-просторі.

Таким чином, організаційно-методичні умови створення простору для самопозиціонування та самопрезентації педагога є актуальною проблемою сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми самопозиціонування присвячені праці багатьох представників гуманістичної психології. Так, А. Маслоу [2] зосереджував свою увагу на теорії людської мотивації. На його думку, основним джерелом активності людини виступає її безперервне прагнення до самоактуалізації та самовираження.

Важливою ланкою теорії особистості К. Роджерса [3] є категорія самоцінності (самооцінки) і «Я-концепції». Ступінь задоволеності людини життям безпосередньо залежить від того, наскільки її досвід, її «реальне Я» та «ідеальне Я» узгоджуються між собою. За Роджерсом, кожна людина прагне до саморозвитку і самовдосконалення.

Питання самоактуалізації особистості в сучасному суспільстві висвітлено в працях З. Крижановської, В. Кушніра, Л. Туріщевої, Р. Трача, Т. Харісової. Інноваційні технології щодо самопрезентації та самопозиціонування педагогів розглянуто в роботах З. Рябової та О. Мариновської.

Так, З. Рябова розглядає самоактуалізацію педагога через освітній маркетинг. На її думку, саме він забезпечує відкритість системи освіти та сприяє прийняттю на цій основі рішення для прогнозування політики подальшої діяльності [5]. Таким чином, маркетингова діяльність сучасного вчителя нерозривно пов'язана з його професійним саморозвитком.

У свою чергу О. Мариновська зауважує, що для розкриття та самопозиціонування педагогів потрібно створювати відповідні умови. У зв'язку з цим науковцем розроблено концепт інтерсуб'єктного й інтерпарадигмального освітнього простору, створеного в мережі Інтернет за допомогою інноваційних технологій. На думку О. Мариновської, саме такий простір може забезпечити розвиток професійної компетентності суб'єктів інноваційної діяльності, що репрезентує образ світу педагога як особистісно значущу систему знань, яка є прообразом цілісності педагогічної реальності, оскільки забезпечує її розуміння [1]. Однак при достатній науковій розробленості означеної проблеми поза увагою залишилися організаційно-методичні можливості комп'ютерних технологій, спрямовані на самопозиціонування та самоактуалізацію педагогічних працівників.

Зважаючи на це, метою статті є визначення організаційно-методичних умов створення інтернет-простору з метою самопозиціонування та самоактуалізації педагогічних працівників.

Виклад основного матеріалу. Наповненість мережі Інтернет різноплановими просторами сьогодні незаперечна. Практично всі освітні заклади та установи мають свої сайти, а значна кількість педагогічних працівників представлена у мережі Інтернет персональними блогами. Однак слід зазначити, що більшість освітніх мережових утворень залишаються несистематизованими і некерованими, а як наслідок – учителям доводиться витрачати значну кількість часу на пошуки цікавої інформації з метою підвищення

власного професійного розвитку. Зважаючи на те, що найбільшу цінність складають практичні знахідки та розробки, вони зазвичай розміщені на блогах учителів-предметників, а отже, не знаходяться пошуковими системами мережі Інтернет. У зв'язку з їх низькою відвідуваністю значна кількість корисних розробок залишається не затребуваною, а самі вчителі, що їх публікують, втрачають мотивацію до подальшої інтернет-діяльності.

За теорією освітнього маркетингу розглянемо проблему самопозиціонування через призму свот-аналізу. Внутрішнім позитивним і негативним впливом при цьому вважатимемо переваги та загрози для педагогічного працівника, а зовнішніми умовами – переваги та загрози щодо банків освітніх інтернет-ресурсів.

Сучасні педагоги мають певні потреби. Перш за все, це потреба в професійній інформації для власного вдосконалення та розвитку. Прагнення до самовдосконалення, самоосвіти є важливими чинниками професійного зростання вчителя, що забезпечують розширення його творчих можливостей, пізнавальних інтересів та формування творчої індивідуальності.

Важлива роль у професійному зростанні вчителя належить оволодінню передовим педагогічним досвідом та пошуковою дослідною роботою; систематичному ознайомленню з діяльністю кращих педагогів та її обговоренню; аналізу філософської та психолого-педагогічної літератури, педагогічної преси та інтернет-матеріалів; зустрічам із новаторами; участі в роботі семінарів, конференцій, педагогічних читань і методичних об'єднань.

Допомогти вчителю у задоволенні його інформаційних потреб можуть також методичні скарбнички, дистанційні курси, віртуальні спільноти та віртуальні методичні об'єднання, представлені в мережі Інтернет.

Внутрішній позитивний вплив на розвиток педагога при цьому незаперечний. Учителі різних предметів, з різним досвідом роботи та різними кваліфікаційними категоріями можуть знайти для себе всю необхідну інформацію. Водночас неабиякі проблеми виникають через відсутність систематизації освітніх методичних ресурсів, які не підкріплені рекомендаціями, поясненнями тощо. Якщо для досвідченого вчителя робота з різноплановими методиками не становить жодної загрози, то для молодого педагога мозаїчні знання не лише не призведуть до професійного становлення та зростання, а й можуть завдати шкоди. Іноді розташовані у мережі педагогічні розробки взагалі виявляються неякісними.

Зовнішній позитив при цьому зводиться лише до кількісного збільшення методичних ресурсів при відсутності елементарної експертизи їх якості. Серед негативного зовнішнього впливу очевидно, що значна кількість блогів учителів не відвідується тому, що ніхто не знає про їх існування. Таким чином, значна кількість практичних доробок залишається поза увагою педагогічної спільноти.

Отже, вирішення означених проблем перебуває у площині керованості освітніми ресурсами на всіх рівнях: район, регіон, державний рівень. Зрозуміло, що ніхто не заборонить учителю самотужки створити свій інтернет-ресурс, адже цей процес є досить ефективним і його слід всіляко підтримувати. Проте на регіональному рівні повинен бути інтернет-ресурс (сайт, портал або каталог), на якому будь-хто з педа-

гогів може зареєструвати свій блог. До такого ресурсу висуваються наступні вимоги:

- керованість, що означає постійний контроль за методичним рівнем освітніх інтернет-матеріалів. При виявленні неякісних матеріалів або таких, що не відповідають тематиці, етичним нормам, порушують чийсь права, розробки мають бути видалені. Сучасні технології на платформі ucoz дозволяють педагогам розмістити самостійну публікацію власних матеріалів без моментальної публічної демонстрації. Відкрити їх може лише модератор (керівник) після проведення експертизи;

- систематизація – можливість сортування матеріалів за різними категоріями або у відповідності до їх характеристик. Напрацювання педагогічних працівників можуть подаватися за навчальними предметами, методиками, формою використання: на уроках, у позаурочній діяльності, виховному процесі тощо;

- інтерсуб'єктність – поєднання педагогічних працівників різних напрямів діяльності, досвіду, навчальних предметів. Інтернет-ресурс повинен містити такий форум, на якому можливе спілкування (обмін думками, консультування) різних суб'єктів освітньої діяльності: молодих і досвідчених педагогів, методистів, учених;

- геозалежність – можливість географічного позиціонування педагога, що публікує власні матеріали. Така властивість сприятиме налагодженню творчих зв'язків, організації очних або онлайн-заходів із метою обговорення актуальних питань, спільної творчості. Геозалежність також сприятиме посиленню відповідальності педагога за якість опублікованих матеріалів, що неминуче призведе до підвищення їх методичної цінності;

- інтерактивність – можливість для педагога власноруч розташовувати свої матеріали на регіональному ресурсі. Така властивість дозволить зменшити час для поширення педагогічних ресурсів. Кожен педагог самостійно зможе визначити, коли йому опублікувати свої напрацювання і не чекатиме дозволу жодних інстанцій. Таким чином, створення власного іміджу та просування своїх ідей на освітньому просторі залежатиме від самого педагога. Це сприятиме демократизації та відкритості управління освітнім процесом.

Проте не лише знання та досвід учителя визначають успішність його діяльності. За сучасних умов учитель як сумлінний виконавець і аналітик уже не задовольняє суспільство. Вимоги, які висуваються до його діяльності, може задовольнити лише конкурентоспроможна особистість. Сьогодні в освітньому просторі особливе значення відводиться іміджу як одній із професійно важливих якостей сучасного педагога. У зв'язку з цим актуалізується питання самопрезентації та самопозиціонування вчителя.

Сучасний педагог має широкі можливості для презентації власної діяльності. На рівні навчального закладу – це проведення відкритих уроків, виступи на педрадах, методичних об'єднаннях, семінарах, узагальнення та презентація власного досвіду; на рівні району та області – участь у педагогічних виставках, професійних конкурсах, друк в обласних виданнях; на всеукраїнському або міжнародному рівнях – публікації в державних або міжнародних виданнях, участь у конференціях.

Зі зростанням рівня самопозиціонування означає-

ний процес значно ускладнюється, що пов'язано не лише зі зростанням вимог до якості матеріалів, але й зі складністю отримати доступ до аудиторії, що не кожному вдається.

Налагоджений освітній інтернет-простір допоможе кожному самостійно просувати власні ідеї та рекламувати особисті досягнення. Сучасні інтернет-технології досить прості у використанні, тому для створення блогу вчитель не повинен бути спеціалістом із програмування. Платформи ucoz та google дозволяють зробити це безкоштовно і практично миттєво. Найбільшою проблемою виявляється залучення до свого ресурсу відвідувачів, іншими словами, його “розкрутка”. Проте наявність керованих і доступних регіональних інтернет-ресурсів, описаних вище, дозволяє вирішити цю проблему.

Висновки. Отже, самопрезентація та самопозиціонування є досить актуальними і необхідними для сучасного педагога. Із розвитком та поширенням інформаційних комп'ютерних технологій процес створення власного іміджу став справою самих учителів. Ефективним простором для цього є мережа Інтернет. Однак, зважаючи на відсутність досвіду щодо проведення мережевої самореклами, необхідним є створення відповідних інтерактивних інтерсуб'єктних інтернет-просторів, у яких педагогічні працівники мали б можливість для вільного обміну досвідом, самовираження, просування власних професійних ідей. Такі простори легко створюються на безкоштовній основі на платформах вікі, ucoz, google тощо. Організаційно-методичними умовами ефективності їх функціонування є керованість, тематична систематизація, каталогізація, геозалежність. Форми подання таких просторів можуть бути різноманітними: виставки, конференції, пролонговані семінари, віртуальні університети, педагогічні журнали, лабораторії, віртуальні творчі групи тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мариновська О. «Інтернет-брама»: інноваційний освітній простір / О. Мариновська, І. Лапшина // Матеріали VI Міжнародного фестивалю педагогічних інновацій / упор. Г. А. Назаренко. – Черкаси : ЧОПОПП, 2014. – С. 32-41.
2. Маслоу А. Самоактуалізація личности и образования / А. Маслоу ; пер. с англ. – Киев=Донецк, 1994. – Вып. 452 с. – (Серия «Психопедагогика и методология науки»).
3. Роджерс К. Путь к целостности: человекоцентрированная терапия на основе экспрессивных искусств / К. Роджерс // Вопросы психологии. – 1995. – №1. – С. 132-139.
4. Рубина Л. А. Информативность как интегративная web-сайтовая характеристика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ict.edu.ru/vconf/index.php?QP_From=40&d=mod&a=vconf&c=getForm&r=secDesc&sort=&id_vconf=35&id_sec=202
5. Рябов В. А. Портал ХОНМБО як організаційно-координаційний засіб формування інформаційної компетентності педагогів Харківського регіону / В. А. Рябов, З. В. Рябова // Джерело педагогічної майстерності «Освіта протягом життя» : науково-методичний журнал. – Харків : ХОНМБО, 2009. – Вип. № 2 (42). – С.171-174.

Дата надходження до редакції: 05.03.2015 р.